

For folkets selvbestemmelsesrett

Taler
Reidar T. Larsen

Dato
23 april 1971

Sted
Oslo

Omstendigheter
NKPs 13. landsmøte

- 1 Ett spørsmål har i det siste året inntatt en helt dominerende plass i norsk politikk. Det har sprengt en regjering, og umuliggjort at de borgerlige partier kunne stille noen ny regjeringsdyktig koalisjon på benene. Det innebærer også muligheter for å føre Arbeiderpartiet inn i den dypeste og alvorligste krise
- 5 partiet har gjennomlevd i nyere tid.

Arbeiderpartiet er betrodd regjeringsmakten for at det skal løse den oppgave som felte den borgerlige regjeringen, å føre Norge inn i EEC. Den oppgaven bør bli for svær for de sosialdemokratiske lederne.

10

- Regjeringen Bratteli våger ikke å spille med åpne kort i denne saken, men hvis ikke Englands forhandlinger om medlemskap skulle strande, og dermed komme som en reddende engel for Det Norske Arbeiderparti, så må den dagen komme da Bratteli og hans medarbeidere må legge kortene sine på bordet. Det vil ikke
- 15 komme til å avsløre noen hemmelighet. Den som ikke er villig til å la seg bedra av politiske manøvrer vet at denne regjeringen absolutt ikke venter med å ta standpunkt, men at den vil utnytte all den tid den har til rådighet til å arbeide for Norges innlemmelse i Fellesmarkedet. Hvilket resultat den vil få i forhandlingene om såkalte særordninger på høyst begrensede felter er ikke av
- 20 noen betydning for dens holdning. Holdningen er fastlagt ved DNA-ledernes godkjenning av Romatraktaten og alle de bestemmelser som er knyttet til den, og som ikke lar seg påvirke av noen forhandlere. Det er utelukkende framveksten av en motstand i folket som er så sterk at Arbeiderpartiet frykter nederlag, som kan få partiledelsen til å gjøre kuvending.

25

Slik står denne saken. Regjeringen Bratteli og Arbeiderpartiets ledelse representerer nå den eneste mulighet til å få Norge inn i EEC, derfor må de

møtes med skarp kamp utenfor og innenfor Arbeiderpartiet.

30

Jeg tror ikke det er noen dristig spådom - at hvis denne regjeringen som nå svever i himmelsk lykksalighet på toppen av en gallup-bølge uten like, ikke retirerer fra sitt EEC- standpunkt, så kan den komme til å dra sitt parti ned i et meget dypt fall.

35

Deres svenske broderpartis utvikling det siste året burde gi et alvorlig varsel om hvor fort konjunktturene kan slå om når utfordringen mot arbeiderklassen blir for grov.

40

De bestrebelsene som Bratteli-regjeringen fører videre og forserer, stiller folket vårt foran en avgjørelse av skjebnesvanger rekkevidde. Vi står foran en korsvei som kan komme til å markere den endelige slutt for vår utvikling som en selvstendig og fri nasjonalstat. Enhver som kjenner Romatraktaten og de seinere vedtak og planer for EECs utvikling vet at dette er de kalde kjensgjerninger.

45

Takket være den enestående hurtige og sterke utvikling av Folkebevegelsen er det skapt en så omfattende motstand i folket at det er oppstått realistiske muligheter for å hindre innlemmelse i Fellesmarkedet.

50

De dokumenterte klare fakta som gjennom Folkebevegelsen er lagt fram om fiskerienes og jordbrukets betingelser i Fellesmarkedet har reist disse folkegruppene i en kompakt motstandsfront. Det er nå viktig å forsere opplysninger om de sterkt forandrede vilkår som de norske industriarbeidere vil møte hvis EECs frie etableringsrett, frie kapitalbevegelser og frie

55

arbeidsmarkeder skulle slippes løs i Norge. Hva vi vil oppleve av bedriftsnedleggelse, av innskrenkninger og arbeidskraftforflytninger over landegrensene, når EEC- monopolene har skaffet seg herredømmet over vårt næringsliv vil være vanskelig å beregne, men den dag EEC-lovene gjøres gjeldende i Norge mister vi all den beskyttelse vi i dag kan kjempe oss til ved norske lover og bestemmelser. Våre lønns- og arbeidsforhold vil ikke danne mønster for Fellesmarkedet, det kan vi være trygge for. Som EEC-utkant må norsk arbeidskraft hurtig tilpasse seg vilkår som heller ligger i underkant av det som er gjennomsnittet i de dominerende EEC-statene. Skattepolitikken, rentepolitikken, kredittpolitikken, sosialpolitikken osv. vil ikke lenger

60

bestemmes i Norge, men i Bryssel. Når Fellesmarkedet vedtar andre lover enn de som er vedtatt i Norge, vil de norske lover være ugyldige.

65

70 Det er alt dette som fører diskusjonen om vår holdning til EEC fram mot et dominerende hovedspørsmål som gjelder for alle lag i folket vårt - spørsmålet om folkets selvbestemmelsesrett.

Det blir prestert mange politiske krumspring og vist mye oppfinnsomhet av EEC-aktivistene for å lede oppmerksomheten vekk fra dette kjernespørsmålet.
75 Fra høyrehold og arbeiderpartihold blir EEC-motstanderne beskyldt for å virvle opp gammel nasjonalromantikk. Vi ligger under for nisseluementalitet, sier de når de blir litt grovere på det.

Arbeiderpartiets ellers mindre vitale ledere har plutselig fått de største vyer og vil
80 likesågodt gjennomføre sosialismen i hele Fellesmarkedet. De uttrykker videre sin store bekymring for den manglende internasjonalisme blant de sosialistiske venstrekreftene. Det er altså Høyre og Bratteli og Håkon Lie som er de sanne internasjonalister!

85 Her må det da i det minste være to slags oppfatninger av internasjonalisme. Det er det da også på samme måte som det i virkeligheten finnes to slags internasjonalisme som ikke bør være vanskelig å skille ut fra hverandre.

Det finnes en arbeidernes internasjonalisme som bygger på solidaritet mellom
90 alle arbeidere, med alle utbyttede og undertrykte, med alle som kjemper for nasjonal og sosial frigjøring. Dette er en sosialistisk og progressiv internasjonalisme som er grunnlagt på folkenes selvbestemmelsesrett! Det er vår internasjonalisme, den støtter vi.

95 Det finnes en annen internasjonalisme som har sitt utspring i de kapitalistiske monopolenes behov for å trenge inn på og underlegge seg stadig nye markeder. De nasjonale grensene representerer for disse monopolene hindringer som må utryddes. Denne internasjonalismen er en reaksjonær internasjonalisme som står fiendtlig til all arbeiderbevegelse, til alle nasjonale og sosiale
100 frigjøringsbevegelser. Den er ingenting annet enn den moderne imperialismen som bruker andre midler i Vest- Europa i dag enn i Vietnam, men som i sitt vesen er nøyaktig den samme over alt. Det er denne internasjonalismen vi står overfor i EEC, den bekjemper vi med alle våre krefter, og det burde også Arbeiderpartiet gjøre.

Vi må se alvorlig på den kjensgjerningen at Høyre i dag akter å utnytte Arbeiderpartiets ledere til å fullføre den oppgaven som Høyre sprengte den borgerlige koalisjonsregjeringen på. Det dreier seg om en åpent erklært tillit slik
110 som vi t. eks. finner den uttrykt i Morgenbladet, skrevet av Fredrik Ramm:
"Bare med Trygve Bratteli som statsminister er det håp om å kunne gjenopprette tilliten til norsk EEC-politikk - dette gjelder både innad i det norske folk og utad i vårt forhold til våre fremtidige partnere i vest- Europa."

115 Hvordan kan slike forhold og forbindelser ha blitt mulige?

Vi kan stille det samme spørsmålet når det gjelder stillingen til NATO, til militærpolitikken og til sentrale innenrikspolitiske spørsmål, hvor det ikke er mulig å finne noen forskjell på Høyres og Arbeiderpartiets politikk. Det er en
120 årsak foran noen andre til at disse forholdene er oppstått: Arbeiderpartiets ledere står ikke på klassemessige posisjoner i politikken. Deres ideologi er i oppløsning. Det er klassesamarbeidets uunngåelige resultat vi står overfor.

All politikk har et klassemessig innhold. Den kan tjene storkapitalens eller det
125 arbeidende folks interesser, men ikke begge. I tåken som omgir klassesamarbeidspolitikken kan man imidlertid miste gangsynet i innenrikspolitikken også, på samme måte som denne tåken hindrer sosialdemokratiske ledere fra å se forskjell på progressiv og reaksjonær internasjonalisme. Men det er alltid de reaksjonære samfunnskraftene som
130 tjener på klassesamarbeidspolitikken.

Når Arbeiderpartiets ledere i dag vil ødelegge den nasjonale suverenitet og gravlegge det norske folkets selvbestemmelsesrett, så er det derfor storkapitalens og Høyres politikk de har overtatt.

135

Så kan vi spørre om ikke storborgerskapet og Høyre har framvist de menn som har båret sløyfene og holdt de svulstige 17. mai-talene. Og det er jo unektelig riktig, på samme måte som det er riktig at det etter hvert har lyktes dem å
140 redusere Norges grunnlovsdag til en dag for ufarlig romantikk og karnevalsløyer.

Når vi går fram i bresjen for å forsvare folket selvbestemmelsesrett og nasjonal frihet, så har imidlertid dette ikke den fjerneste forbindelse med den løyerlige nasjonale selvgodhet som det norske storborgerskapet har omgitt seg med. Vi

forsvarer den nasjonale suverenitet fordi den vil gi den beste beskyttelse og de beste betingelser for det arbeidende norske folks livsinteresser.

150 Når borgerskapet i dag håner den nasjonale suvereniteten, henger dette sammen med det nye stadium kapitalismen har nådd i sin utvikling. Marxismen har forlengst klarlagt denne utviklingen og de fenomenene den fører med seg. I kapitalismens oppblomstringstid er borgerskapet sterkt engasjert i kampen for nasjonalstaten og den nasjonale suverenitet, fordi dets interesser trygges ved et lukket, beskyttet indre marked. I kapitalismens siste fase som Lenin kaller det 155 imperialistiske stadium, hvor de mektige monopoler og truster utvikler seg og kapitalen internasjonaleses, betrakter storkapitalen den nasjonale suvereniteten som en hindring, og forsøker å ødelegge den. Det er de snevre økonomiske nyttehensyn som hele tiden bestemmer borgerskapets holdning til dette spørsmålet.

160 Den nasjonale suvereniteten har imidlertid ikke utspilt sin progressive rolle for folkene selv om den kommer på tvers av storkapitalens interesser. Tvert imot trer den da inn i en ny betydningsfull fase, hvor den kan gi beskyttelse for det brede arbeidende folk mot den hemningsløse utnyttelse, utnyttning og 165 undertrykkelse som truer fra imperialismen.

Det er ingen motsetning mellom den nasjonale suverenitet, vernet om folkenes selvbestemmelsesrett og internasjonalisme.

170 Tvert imot er det en forutsetning for den sanne, progressive internasjonalisme at den anerkjenner retten til nasjonal løsrivelse og selvstendighet. Det er således heller ingen tilfeldighet at nettopp i vår tid da arbeidernes og de demokratiske kreftenes internasjonale solidaritet er sterkere enn noensinne, opplever vi den mest omfattende framvekst av nye nasjonalstater som historien kjenner.

175 I vårt eget folks historie har den nasjonale friheten vært en mektig løftestang. Vår rikeste kulturarv, våre største bidrag til verdenskulturen, vokste fram av den nasjonale frihetskampen.

180 Sosialt opprør og nasjonal frihetskamp har også vært følgesvenner i vår historie. Norsk arbeiderbevegelses røtter går tilbake såvel til Kristian Lofthus og Henrik Wergeland som til Marcus Thrane. Den frilynte og opprørske bondehøvdingen som reiste seg mot det fremmedstyrte embetsmannsveldet, og den geniale

185 dikteren som så utbytting og ufrihet som sine verste fiender, representerer den tradisjon som Nordahl Grieg førte videre, og som luet så kraftig opp under frihetskampen mot den tyske fascismen.

Det er framfor alt den norske arbeiderklasse og vårt kommunistiske parti som
190 må fortsette denne tradisjonen.

Hva skulle være galt fra et revolusjonært sosialistisk synspunkt ved denne holdningen og disse kampene i vår historie?

195 Hva skulle være galt ved å ta opp forsvaret for de konsesjonslovene som under store kamper ble drevet gjennom i landet vårt i begynnelsen av vårt århundre, og som gjorde det mulig for Norge som et lite og utsatt land å kunne verne seg mot den utenlandske kapitalen og bygge opp sin egen økonomi?

200 Skulle det være nedverdiggende, eller på siden av arbeiderbevegelsens oppgave å knytte an til disse tradisjonene? Det kan bare den mene som er stakk reaksjonær eller som er gått i politisk oppløsning. For dette er selve livslinjen i vårt folks historie.

205 Den nasjonale friheten vil i framtida stå som et viktig vern for hele det arbeidende norske folk i dets kamp for å bygge landet, for å utvide demokratiet, og for i sin tid å frigjøre seg fra kapitalismen og opprette det sosialistiske samfunnet.

210 Kampen mot EEC er en kamp som springer ut av rene livsbehov hos de bredeste lag av folket vårt. Det er en tverrpolitisk bevegelse hvor det som knytter oss sammen er følelsen av felles fare og en felles vilje til å trygge det norske folks selvbestemmelsesrett. Det er det norske folk sjøl som skal avgjøre folkets utvikling også i framtida, slik er denne kampens innhold.

215 Norges Kommunistiske Parti har fra første begynnelsen støttet Folkebevegelsen og er aktivt engasjert i arbeidet for å bygge den videre ut over hele landet. I partiets videre virksomhet må denne oppgaven stilles i første rekke.

220 Arbeidet med å verve medlemmer til Folkebevegelsen, med å danne nye komiteer, med å arrangere massemøter og spre opplysningsmateriell må intensiveres mot et høydepunkt når forhandlingene i Bryssel slutføres, slik at

225 Folkebevegelsen har maksimum av styrke før avgjørelsen skal tas. Vi skal ta vår del av ansvaret for at dette skal lykkes.

Avgjørelsen ligger ennå hos den store delen av folket som ennå ikke har tatt standpunkt. Der er de avgjørende reservene som må vinnes for Folkebevegelsen.

230 Det må videre hindres at regjeringen får drive medlemskapsforhandlinger i dølgsmål. Hemmelighetskremmeriet må bannlyses. Opplysningen må legges fram for folket etter hvert som forhandlingene går fram. Det finnes ikke noe i denne saken som regjeringen har rett til å skjule for folket, for det er folket sjøl som skal ta avgjørelsen.

235

La oss da reise all den kraft som finnes hos landets arbeidere og funksjonærer, i de norske fiskere, i våre småbrukere og bønder, i alle demokratiske lag av folket vårt - for å forsvare det norske folks selvbestemmelsesrett, for å trygge landets nasjonale frihet. Norges svar til EEC må bli et NEI som runger over hele landet.

240

Det er gått tre år siden vårt forrige landsmøte. Det skjer mye på tre år i vår tid, og ved en kort summering ser vi at det hos oss har foregått en jevn produksjonsstigning, og en voldsom prisstigning, med en atskillig mer haltende økning i lønninger og trygder. Produksjonstempoet er ytterligere økt,
245 rasjonaliseringen skrider fram og presset på arbeidskraften er større. Vi har fått 20 % moms og en ny omdreining av skatteskruen som framfor alt rammer arbeidsfolk og øker ulikheten og urettferdigheten i beskatningen. Bokostnadene stiger uavbrutt og betydelige arealer dyrket jord er ødelagt. Folk haster enda mer enn før, og har enda mindre tid til rådighet. Atskillig annet er også forandret,
250 men en ting er uforandret - selve systemet - det fungerer og går sin skjeve gang som før.

Ved det forrige landsmøtet rettet vi lyset mot noen av de nye problemer som presser på under den seinkapitalistiske utviklingen. Forurensningene og
255 forgiftningene av luft og vann og jord, forsøplingen og ødeleggelsen av naturen. Disse problemene har hopet seg opp gjennom en lang utvikling, og velter nå over oss i en målestokk som har skapt forferdelse, men ingen ny politikk.

På disse 3 årene er forurensningene vokst ytterligere, trafikkproblemene er økt
260 og sammenpakningen i tette, usunne sentra går videre. Norsk natur har mistet Mardøla i denne korte tidsperioden, og der er forberedt nye omfattende

innhogg i våre resterende naturherligheter.

265 Til gjengjeld omsettes naturødeleggelsene i form av elektrisk kraft til
produksjonspris til utenlandsk kapital som fristes til å anlegge nye sterkt
forurensende bedrifter i Norge. Disse bedriftenes oppgave er å levere de
utenlandske trustene råstoff eller halvfabrikata for verdensmarkedet. Den
norske regjering - de norske myndigheter er fornøyd med dette, men er folket
270 vårt tilfreds? Ønsker folket dette?

Noen kaller dette utvikling, og kan ikke se noen andre veier å gå. Vi
brennmerker denne prosessen som karakteristisk for kapitalismens blinde
vilkårighet.

275

Vi har et alternativ som gir samfunnet kontroll og styring over disse kreftene
som kveler mulighetene for en sunn samfunnsutvikling. Men samtidig
utfordres vi til å kaste oss inn i behandlingen av hvert eneste enkeltproblem i
den aktuelle situasjonen vi gjennomlever. Vi må stille praktiske forslag som
280 anviser bedre løsninger i dag, og som derfor kan stå sterkt i den aktuelle
situasjonen.

Dette stiller store krav til oss på alle trinn i partiet, men framfor alt til den
sentrale ledelse. Vi må organisere grupper som studerer enkeltproblemene
285 inngående med det formålet å komme fram til grundig funderte forslag. Uansett
om vi deltar i Storting og kommunestyre eller ikke, må vi kjøre disse forslagene
fram i samfunnsdebatten og disse institusjonene. Vi må tvinge fram debatt og
standpunkter.

290 Hovedspørsmålet er om det skal føres en politikk som er underlagt
storkapitalens interesser, eller en politikk som imøtekommer folkets behov og
interesser. I dag betyr det ikke bare inntektspolitikk, skattepolitikk etc. Det er
bokstavelig talt en kamp om luften folk skal puste i og om omgivelsene vi skal
leve av og ferdes i.

295

Når gjenveksten av fisk forstyrres og brytes ned i elvene våre, i innsjøene og
fjordene, når vegetasjonen stagnerer og jordødeleggelsen tar stadig større
omfang, så er det klare katastrofesignaler.

300 Årsakene kjenner vi. De kapitalistiske bedrifter og myndigheter som støtter dem

preges ikke bare av det prinsipp at det vesentlige ved produksjonen er å oppnå maksimal profitt. De tar seg også til rette ved å slynge avfallsstoffene fra produksjonen ut i omgivelsene uten hensyn til konsekvensene det gir samfunnet.

305

De største konsernene som ikke lenger har muligheter til å nytte den nærmeste omegn laster giftstoffene ombord i skip og dropper dem t. eks. i Nordsjøen, hvor det er påvist at denne droppingen truer med å utrydde fisken i noen av Nordsjøens rikeste yngel- og fiskeområder.

310

Når disse problemene som kapitalistene har skapt nå reiser seg i hele sitt alvorlige omfang, blir en møtt med det fantastiske argument at det er for dyrt å anskaffe de nødvendige anlegg som kan stanse forgiftningen og forsøplingen.

315

Mange begynner å spørre om vi lever for å produsere, eller om vi produserer for å leve. Vårt standpunkt er at luft og vann skal være rent, og at produksjonen må bære alle de kostnader som er nødvendige for å sikre det.

320

Vårt standpunkt er videre at all ødelegging av norsk dyrkingsjord må stanses ved lov, og at den overhåndtakende anvendelsen av giftpreparater over skog og plantevekster må underlegges skarpe restriksjoner, og begrenses til et nødvendig minimum.

325

Vårt standpunkt er at det sterile økonomiske nyttesynet på norsk natur nå må vike til fordel for de uvurderlige verdier den urørte naturen har som hvile- og rekreasjonsmuligheter for folket.

330

Norge skal utvikles - ikke for å tilfredsstille storkapitalens, men folkets interesser. Det er grunnlaget for alle våre politiske krav og retningslinjer.

335

Dette må også gjelde for oljepolitikken som plutselig er aktualisert i Norge. Noen mener vi står overfor et oljeeventyr. Det bør under ingen omstendigheter bli noe eventyr for storkapitalen som nå stikker snuten inn i våre farvann fra alle kanter av verden. Der den lukter olje, lukter den enorm profitt.

Kanskje vil det vise seg at områdene utenfor den lange kysten vår skjuler rike oljeresurser. Desto viktigere vil det være å vise den største aktsomhet alt fra begynnelsen av både for de sikkerhetspolitiske problemene som kan reise seg, og

for de nye farer for forurensninger av veldig omfang som kan oppstå.

345 Ingen av disse problemene, og enda mindre spørsmålet om å sikre folket de økonomiske resultatene av oljeutvinningen, kan løses uten at all virksomhet som vil være knyttet til oljen blir nasjonalisert.

350 Kanskje vil dette bli en av de største saker i norsk økonomisk politikk i åra som kommer. Det understreker ytterligere betydningen av å sikre landets selvstendighet og en oljepolitikk som tjener folkets interesser.

Norge for folket - står det på en av transparentene vi har slått opp på dette landsmøtet. Det er en kjent parole, og en god parole. Det er på tide å gi den politisk liv for den er riktigere i dag enn noensinne.

355 Jeg tror det er nødvendig ikke bare å trenge dypere inn i, men også å reise dristigere, mer utfordrende forslag til løsning av en rekke av de problemene som reises under den aktuelle samfunnsutviklingen.

360 Men jeg tror det i partiet fortsatt er tilstede en viss følelse av at en rekke av de akutte samfunnsproblemene som er oppstått er oss mer uvedkommende- at de liksom ikke er politiske nok. Etter min mening er dette ikke bare en svakhet, men en grunnleggende feilaktig innstilling til partiets oppgaver.

365 La oss ta kommunikasjonsproblemene.

Betrakt trafikken i Oslogatene. Det er enda flere biler enn i fjor, for ikke å snakke om t. eks. for 3 år siden, og trafikken går merkbart langsommere. Det skal fortsette slik. Samtidig vil dere kunne oppdage at det er færre trikkelinjer, og lenger mellom avgangene for en rekke av de offentlige kommunikasjonsmidlene. Det er fullstendig sinnssvakt. Eksosen står stinn i gatene. Byen blir mer og mer nevrotisk og usunn, og det rammer menneskene, alle, enten de har biler eller ikke.

375 Oslo Kommune har for øvrig velvillig overdratt noen av de mest verdifulle sentrumsområdene til storspekulantene som vil gjøre også dette området til en heksegryte av businessforetak og bilopphopning.

Den flikkingen som man møter disse problemene med er fullstendig verdiløs.

380 Det skaper ingen løsning. Her hjelper nå ingenting annet enn regelrett forbud mot privatbiltrafikken i de sentrale byområdene og en radikal utbygging av de offentlige kommunikasjoner.

Vi må søke forbindelse med de progressive arkitekter som reiser ideer om
385 rullende fortau og menneskevennlige bygater. Vi må legge kraft i kravet om gratis persontransport ved de offentlige kommunikasjonene i de store byene. Vi må gjøre det til en sak som vi verver tilhengere til og kjemper fram.

La oss også skjerpe interessen for den utviklingen som preger de langveis
390 landkommunikasjonene.

Vi har nå fått lagt fram en "Norsk Veiplan". Denne planen bygger på de tendenser som nå preger utviklingen, og vil dermed bygge opp under disse tendensene. Flyttingen fra bygdene til byene skal fortsette, og dermed skal ikke
395 disse bygdene tilgodesees med veier. Jernbanetrafikken skal fortsatt synke i forhold til veitrafikken, det gjelder godsbefordringen så vel som persontransporten, og derfor planlegges det å bygge ut stamveier for "tunge transportvogner av europeisk format."

400 Det må utarbeides en ny veiplan som er underordnet synet på hvordan vi vil at samfunnet vårt skal utvikles de kommende 10 år. Også på dette feltet er det brennende behov for bokstavelig talt å gå nye veier.

Samtidig som husleiene i den gamle boligbebyggelsen nå ustanselig stiger, er
405 anskaffelse av nye leiligheter blitt stadig mer økende hasard. 20 000 for en liten og 40 000 kroner eller enda mer for en leilighet av forsvarlig størrelse må en nå betale i inngangsbillett. Husleiene svinger på samme måte fra 300,- til 600,- kr. i måneden.

410 Hva betyr det i belastning for en arbeiderfamilie? Hva betyr det av problemer for unge mennesker som skal starte familieliv?

På alle hold vrir man hendene og beklager de høye bokostnadene, men det koster dessverre så mye å reise nye boliger i dag, blir det erklært.

415

Dette er en meget hul sannhet.

De enorme bokostnadene skyldes framfor alt to faktorer:

420

1. Den sterkt forhøyde boligrenten.

2. Tomtespekulasjonen.

425

Begge disse faktorene kan det gjøres noe med hvis man har politisk vilje til det.

Like etter krigen, med landets sterkt svekkende økonomi, ble grunnen lagt for en sosial boligpolitikk. Samfunnet så seg den gang i stand til å yte boliglån til 2 1/2 % rente, og ga betydelige nedskrivningsbidrag i tillegg. Har samfunnet

430 dårligere evne til en slik sosial boligpolitikk i dag enn den gang? Naturligvis ikke. Det er ikke evnen, men den politiske viljen som mangler.

Hva skal vi så si om tomtspekulasjonen?

435

Denne verkebyllen i landets boligpolitikk har vokst og vokst og kan stå som et skammelig eksempel på den evneløshet og valenhet som har preget de ansvarlige for utartingen i boligpolitikken og for den forkastelige spekulasjon som har fått utvikle seg på dette feltet. Vi kan ikke godta dette. Derfor reiser vi følgende krav:

440

1. Den sosiale boligpolitikken på lavrentebasis må gjenreises i full utstrekning!

2. Det må innføres øyeblikkelig prisstopp på all tomtegrunn. All videre omsetning av tomtegrunn skal skje gjennom offentlige organer til takster som er

445 basert på bruksverdien.

3. Det må forberedes nasjonalisering av all grunneiendom.

450

I den siste tida er det utløst flere tilspissede klassekonflikter i Norge. Selv om streikene som ble utløst var isolerte foreteelser, er de illustrerende for situasjonen. Slike streiker kan slå ut når som helst og hvor som helst i landet fordi presset på arbeidskraften har brakt konfliktstoffet til bristepunktet.

455

Utilfredsheten er sterk på arbeidsplassene. Den hardhendte rasjonaliseringen som drives fram uten hensyn til arbeidernes helse, og med en stadig hurtigere nedsliting av arbeidskraften som resultat, er gått så vidt at den må møtes med

harde og konsekvente motstøt.

460 Det er viktig at arbeiderne og funksjonærene over hele landet nå tar et spørsmål som tidsstudiene opp til endelig vurdering. Erfaringene tyder på at en må ta en avgjørende kamp mot tidsstudiesystemene og nekte dem tatt i bruk på alle arbeidsplasser!

465 Samlingen av alle klassebevisste, aktive arbeidere på et felles grunnlag i slike saker burde være en framtrædende oppgave for den fagopposisjon som begynte å utvikle seg for en tid tilbake.

470 På dette feltet er det ingen tvil om at partiet har forsømt seg og ikke fulgt opp i en sak som hadde en svært lovende start. Vi har et stort antall erfarne og dyktige faglige tillitsmenn i partiet, men de samarbeider ikke godt nok på tvers av sine forbund.

I en sak som dette er det imidlertid nødvendig å etablere et fellesgrunnlag.

475 Opptakten til det ble gjort på en faglig konferanse som partiet organiserte høsten 1968. Det var en god konferanse og den la et utmerket programgrunnlag for det videre arbeidet.

480 Bortsett fra et par steder i landet - framfor alt i Rogaland - er det imidlertid ikke blitt fulgt opp, og det er ikke blitt noen ny landskonferanse på de snart 3 åra som er gått.

485 Det kan ikke være tvil om at en landsomfattende effektivisering av kampen på arbeidsplassene bare kan gjennomføres ved å utvikle en fagopposisjon som forener seg om bestemte hovedkrav.

490 Det må være en bevegelse for å frigjøre arbeidernes og fagbevegelsens krefter med sikte på å gjenreise LO til en kamporganisasjon, slik det er formulert i oppgavestillingen fra landskonferansen i 1958.

Arbeidsgiverne har hatt glimrende konjunkturer gjennom lange årrekker. Rasjonaliseringen, den økte utpressingen av arbeidskraften har gitt milliarder i økte profitter.

495

Myndighetene har støttet opp under med betydelige skattelettelser og en prispolitikk som arbeidsfolk har fått bære byrdene av.

- 500 Det er ikke nettopp lysere utsikter med den nye regjeringen, noe vi får illustrert ettertrykkelig med prispolitikken som nettopp er lansert.

- 505 Bratteli-regjeringens håndtering av denne saken gir en ny påminnelse om hvor langt det kan være mellom ord og handling i disse kretsene. Etter å ha anklaget kontinuerlig den borgerlige regjeringen for prisstigningene og for den ineffektive praktisering av prisstoppen, gjør de sosialdemokratiske lederne det til sin første handling etter at de selv har fått regjeringsmakten å slippe prisflommen løs!

- 510 Framgangsmåten er utspekulert. Først sørger man for at det amputerte indeksoppgjøret blir gjennomført, deretter skal prisstoppen pulveriseres så ettertrykkelig at det vil følge nye prisøkninger som etter deres egne meninger vil innebære en stigning på hele 7 % for 1971. Som kjent skal det gå et helt år før lønnstakerne igjen har rett til indeksoppgjør, og det innebærer at det er
- 515 lønnstakerne som helt og holdent skal bære de nye byrdene fra prisgaloppen.

Det er en utfordring så grov at jeg tror den borgerlige regjering ikke ville våget den. Det er en holdning så frekk at den bør møtes med den skarpeste protest.

- 520 Lønnstakerne må kreve at Bratteli-regjeringen holder seg til sine opposisjonserklæringer, og opprettholder en effektiv prisstopp.

Samtidig er det nødvendig å skjerpe hele den faglige politikken.

- 525 Tariffavtalene må gjøres ettårige, og den meningsløse bestemmelsen som tillater indeksoppgjør først etter et år må oppheves. Det må settes en maksimumsgrense på 3 poeng prisstigning før hvert nytt indeksoppgjør.

- 530 Momsen må fjernes på alle matvarer, og det må opprettes et nytt skattesystem for framtida som fjerner hele det reaksjonære momssystemet. De fortsatte rasjonaliseringsframstøtene som rammer arbeidskraften må vises tilbake.

Alle tvangslover mot fagbevegelsen må fjernes, og streikeretten sikres fullt ut. Fagbevegelsen må på alle trinn forberedes til bruk av nødvendige kampformer,

og undervises i erfaringene av de moderne former for streikekamp i andre land.

540 Framfor alt gjelder det å høyne arbeidernes kampbevissthet, øke bevisstheten om den veldige styrke de rår over. Partiets politiske framstøt må understøtte de faglige kampkravene. Vi må underkaste det borgerlige lovverket, arbeidstvistloven, hovedavtalen og alle andre bestemmelser som er rettet mot arbeiderne mer inngående undersøkelser med sikte på å reise utarbeidede forslag til forandringer.

545 Også på disse feltene må vi arbeide mer detaljert og grundig enn før. Hele partiet er utfordret til å medvirke i dette arbeidet. Arbeiderklassens grunnleggende erfaring er - at skal den vinne framskritt - må den kjempe. Og tida må være inne til en offensiv av alle arbeiderklassens krefter. Favoriseringen av storkapitalen må ta slutt. Nå må det kreves forandringer som tjener arbeidsfolket i landet.

550 Norges utenrikspolitikk går nesten uforandret videre i det samme spor, uansett de skiftende regjeringer. NATO-partienes velbrukte klisje om at de er enige om utenrikspolitikken gjenspeiler de faktiske forhold.

555 Selv om EEC-spørsmålet bryter denne enhetsfronten sterkt opp, er den like ubrutt og tett i praktisk talt alle andre forhold.

Det er NATOs uniformerte politikk. Fra sak til sak vil det bortsett fra et par små sprell være umulig å skille den ut fra USAs eller Englands utenrikspolitikk.
560 Bratteli-regjeringens tiltredelseserklæring som annonserte anerkjennelse av Nord-Vietnams regjering er det dristigste avvik på snart en menneskealder.

I den grad har utenrikspolitikken vært underlagt NATO-mønstret at denne beskjedne handlingen som burde vært selvsagt, nærmest er betraktet som en
565 sensasjonell hendelse.

På denne måten har Norges utenrikspolitikk fått den tradisjon at den har stått i felles front med de koloniundertrykkende statene i verden. Den har vært en del av den reaksjonære, imperialistiske politikk som utgjør en konstant trusel mot
570 de folk som kjemper for nasjonal og sosial frigjøring. Den har stått passiv til alle avspenningsinitiativ, og er kommet diltende etter når det er skjedd enkelte forandringer i de store NATO-maktenes holdning, slik som t. eks. da det nylig lyktes Sovjetunionen å bringe Tyskland-spørsmålet ut av sin fastlåste stilling og

575 oppnå enkelte framskritt, som Vest-Tyskland og NATO ikke lenger kunne forhindre.

Denne reaksjonære sammensvergelsen som Norge er knyttet til, og dens undergravnings- og undertrykkelsespolitikk, har imidlertid ikke kunnet hindre
580 veksten i demokratiets og sosialismens krefter i verdensmålestokk.

"Begivenhetene i den seineste tiden har bekreftet riktigheten av den marxistisk-leninistiske vurderingen av den nåværende etappens karakter, dens innhold og hovedtendenser. Vår epoke er epoken med overgang fra kapitalismen til
585 sosialismen."

- heter det i erklæringen fra den Internasjonale konferansen av kommunistiske partier i 1969. De er ytterligere blitt bekreftet i de to årene som er gått etter denne konferansen.

590

Over store deler av verden fortsetter de revolusjonære krefter å vokse sterkt, og de beveger seg framover mot uunngåelige revolusjoner som vil rive nye land løs fra imperialismens maktområde.

595 Den marxistiske enhetsfrontens store gjennombrudd i Chile ble hilst med begeistring over hele verden. Den er nå i ferd med å befeste sin nyvunne makt, og dens betydningsfulle resultater har løsnet en ny bølge av revolusjonær vekst over hele det gjærende Latin-Amerika.

600 Det var samlingen av de sosialistiske krefter - den sosialistiske enheten - som muliggjorde seieren i Chile. Vi hilser denne enhetsfronten og de inspirerende resultatene den har kjempet fram!

I Indo-Kina fortsetter det vietnamesiske og de kampforbundne kambodsjanske
605 og laotiske folk å gi den amerikanske krigsmaskinen ødeleggende slag.

Ved å utvide krigen og trenge inn i Kambodja og Laos med store styrker gjorde de amerikanske imperialistene et desperat skritt som de håpet ville styrke deres posisjoner og gi dem kontroll over hele Indo-Kina. Det mislykte felttoget i
610 Kambodja og nå sist intervensjonens knusende nederlag i Laos har imidlertid ytterligere framskyndet den dagen da de amerikanske undertrykkelsestroppene vil være fordrevet fra hele Indo-Kina. De nye krigshandlingene har også

ytterligere brennemerket den amerikanske regjering i verdens øyne, og ført til
615 nye mektige oppsving for solidaritetsbevegelsen med de indokinesiske folkene.

Dette er en krig hvor den amerikanske imperialisme har avdekket hele sitt
umenneskelige og uhyggelige vesen, framfor alt overfor det vietnamesiske folk.
De djevlesk utspekulerte fragmentene, de enorme lastene av brennende napalm
620 over befolkningen, øyeblikksbildet av denne krigskarakter som vi fikk fra
avsløringen av My Lai-massakrene, den hensynsløse terrorkrigen i år etter år; har
vi noen forutsetninger for å forstå hvilke lidelser dette folket har måttet
gjennomgå og hvilke tunge ofre det har måttet yte?

625 Nei - det tror jeg ikke vi kan skue over.

Men så mye forstår vi at vi blir slått av den ufattelige utholdenhet og kampevne
som dette folket viser, og det gjør oss usigelig stolte å vite at vi i denne kalde,
fjerne del av verden er dette folkets nære venner og brødre.

630 Vi vil fra denne kongressen hilse det kjempende kambodjanske, det laotiske og
det fantastiske, heroiske vietnamesiske folk. Vi erklærer vår varme og dype
solidaritet med deres kamp. Og vi krever sammen med dem:

635 UT AV INDO-KINA MED AMERIKANERNE!

NED MED DEN AMERIKANSKE IMPERIALISMEN!

Vi understreker også de kravene til Norges utenrikspolitikk som i de seinere
640 årene er støttet av stadig bredere deler av det norske folk.

Norsk utenrikspolitikk må uforbeholdent og aktivt støtte alle nasjonale
frigjøringsbevegelser og innstille den forkastelige boikott av regjeringer som de
amerikanske imperialister nekter å anerkjenne.

645 Det betyr at regjeringen må oppta normale forbindelser med den provisoriske
revolusjonære regjeringen i Sør-Vietnam, samtidig som den går inn for en hurtig
anerkjennelse av Nord-Vietnams regjering. Den må anerkjenne Nord-Koreas
regjering! Den må slutte med å agere blindebukk over realitetene i etterkrigens
650 Tyskland, avskaffe alle meningsløse restriksjoner på forbindelse med Den Tyske
Demokratiske Republikk og anerkjenne DDRs regjering. Norsk

utenrikspolitikk må understøtte aktivt det greske folk i dets kamp mot Juntaen og avstå fra enhver vennskapelig forbindelse med fascistiske regimer.

655

En uavhengig og fri norsk utenrikspolitikk vil det ikke være mulig å gjenopprette så lenge Norge fortsetter sitt medlemsskap i NATO.

Derfor må Norge frigjøre seg fra NATO.

660

Det norske folks sikkerhet vil være knyttet til internasjonal nedrustning og avspenning. Derfor må den norske regjering arbeide for det. Den må arbeide for å avskaffe den farlige blokkpolitikken, og for å oppløse NATO og Warsjapakten. Den må satse for å utvikle samarbeidet i Norden, og for en kollektiv løsning av sikkerhetsproblemene i Europa som kan trygge hvert lands selvstendighet og fred i framtida,

665

Dette har vært våre arbeidsoppgaver og våre siktemål. Vi vil fortsette på denne veien, for den samsvarer med de dype virkelige interesser i folket vårt.

670

Å samle de sosialistiske kreftene har i mange år stått som en hovedoppgave for de kommunistiske partiene. Vi har gjort mange erfaringer på dette feltet, også bitre erfaringer på grunn av egne feilgrep. Men alle erfaringer har lært oss at vi må knytte an til alle muligheter som reiser seg i enhver tid for å samle bredest mulige krefter til samarbeid på flest mulige felter. Vårt forrige landsmøte fant sted under parolen "Venstrekreftene må samles" - "For nasjonal selvstendighet - fred - sosialisme". Parolen var riktig i den daværende situasjon, og utviklingen har bekreftet det i den grad at vi har funnet det riktig å anvende den også for dette landsmøtet, med en liten, men betydningsfull nyanseforskjell. Vi kan i dag slå fast at prosessen er i solid utvikling: "Venstrekreftene samles"! Det gjelder nå å oppnå mer fasthet, større styrke i denne prosessen. Retningen er riktig.

675

680

Venstrebevegelsen kan skifte i bredde og størrelse i de forskjellige situasjoner, men den vil alltid ha en kjerne av sosialistiske krefter. De sosialistiske venstregrupperingenes samarbeid er derfor særlig viktig.

685

Under den nåværende fasen i landets utvikling som er preget av monopolenes voksende herredømme, foregår det betydningsfulle forskyvninger i folket. Stadig nye lag av folket kommer i motsetning til monopolenes politikk. Gamle, stivnede politiske skiller sprenges og følges av et sterkt behov for politisk

690

fornyelse. De sosialistiske kreftene må møte disse behovene med positive utspill.

695 Denne situasjonen forplikter i særlig grad de to partiene til venstre i norsk arbeiderbevegelse. De må gå i spissen for de krefter som søker etter nye veier, og i fellesskap legge fram et program for å samle dem til enhetlig handling. Det er fullt mulig å skape et slikt fellesprogram som både omfatter de dagsaktuelle politiske oppgaver og en perspektivskisse for veien til sosialismen.

700 Samlingen til venstre forstyrres av de ofte gjentatte filosoferinger om "det tredje standpunkt". Slike sysler forteller at man er på leting, ikke etter det som forener oss, men etter standpunkter hvor vi har divergerende meninger. Det er for øvrig merkverdig, med arbeiderbevegelsens erfaringer i dag, som ikke minst er en erfaring om det sosialdemokratiske såkalte tredje alternativs totale skipbrudd, at
705 det finnes krefter til venstre for sosialdemokratiet som vil forsøke å restaurere dette vraket.

Det finnes ikke noe kompromiss mellom kapitalismen og sosialismen. Enten kjemper man på den ene eller den andre siden. Det er en klar sak.

710 Den som vil styrke sosialismen i folket, må derfor gå inn for å forene de sosialistiske kreftene. Noe annet kan det ikke være mening i - så sant en står på ærlig grunn.

715 Det er titusener som venter på at en slik samling av kreftene skal komme i stand. Det kan utløse virkninger som vil skape en helt ny situasjon i norsk arbeiderbevegelse og i norsk politikk. Vi må derfor ikke la den bli stanset verken av nøling eller av manøvrer fra noen kant.

720 Vi står foran et nytt kommunevalg til høsten, og vi har som dere kjenner til tatt initiativ for å nå fram til valgsamarbeid ved dette valget.

Vi beklager at forsøkene på å skape et valgforbund mellom NKP og SF i landsmålestokk ikke lyktes, men det er likevel oppnådd betydelig framgang for
725 samarbeidstanken gjennom lokale forhandlinger. Samarbeidet er naturligvis verken når det gjelder valget eller andre formål begrenset til et forhold mellom SF og vårt eget parti. Det må omfatte alle de krefter som står på felles grunn og som innser betydningen av å føre felles kamp. Hvis samarbeidet ved valgene nå blir en realitet vil det komme til å føre med seg betydelige forandringer også av

situasjonen i Stortinget.

Jeg tror det vil være verdifullt om vi for landsmøtet får framlagt endel av de erfaringene som våre lag og distrikter har høstet på dette feltet i den siste tid. Det er viktig for de nye framstøtene vi vil gjøre for kommunevalget, men også for framtidige oppgaver. For vi kommer til å fortsette. Vi kommer ikke til å gi opp selv om vi møter nye hindringer. Vi vil ta nye initiativ og utvikle små resultater til stadig større resultater.

Er det ikke riktig slik som vår andre hovedparole for dette landsmøtet understreker:

SOSIALISTISK ENHET - STØRRE STYRKE!

Naturligvis er det riktig, og derfor vil resultatene komme.

Vi skal bryte gjennom med denne saken! - kamerater.

Og det vil vise seg å bli et av de grunnleggende resultater i kampen for sosialismen i Norge.

Det eksisterer i dag en mektig front av sosialistiske stater som øver en sterk virkning på hele verdens utvikling. Ingen problemer av betydning i verdenspolitikken unngår å bli påvirket av denne sosialistiske verden hvis styrke stadig vokser. Den utgjør den viktigste kraft i kampen for å trygge freden i verden, og for å hindre utbruddet av en ny verdenskrig.

"Imperialismen er ute av stand til å skaffe seg tilbake det historiske initiativ den har tapt, og kan ikke skru verdensutviklingen tilbake. Det er det sosialistiske verdenssystemet, den internasjonale arbeiderklassen og alle revolusjonære krefter som bestemmer hovedveien for menneskehetens utvikling", blir det slått fast i erklæringen fra den internasjonale konferansen i 1969.

Helt siden oktoberrevolusjonen i 1917 har seirene i folkenes kamper som fører til opprettelse av nye sosialistiske stater, vært følt som seirer for alle revolusjonære, for arbeiderbevegelsen i alle land. Det har også vært naturlig å følge levende med i disse landenes utvikling. Når de vinner resultater, gleder vi oss over det. Skjer det dårlige ting, gjør det oss vondt.

Vi har ikke lagt skjul på at vi har sett med stor bekymring på den ondartede striden som i de seinere årene har foregått mellom kommunistiske partier og i særlig grad mellom sosialistiske land. Vi har ved noen tilfelle gitt uttrykk for skarpe reaksjoner på foreteelser i forholdene mellom sosialistiske land. Det er ikke behov for å ta dette opp til ny behandling nå. Jeg vil bare slå fast at det har vært gledelig å oppleve hvor samlet partiet har stilt seg bak den linje sentralstyret har fulgt, trass i at det jo har dreid seg om både vanskelige og følelsesladete spørsmål.

Et par spørsmål som vedrører sentrale problemer ved den indre utviklingen i sosialistiske land, mener jeg imidlertid det er nødvendig å berøre, fordi de er aktualisert sterkt i den aller siste tid.

Ingen kommunister eller sosialister med en realistisk politisk innstilling kan tro det er mulig å bygge sosialismen uten at en feiler. Sosialismen er ingen bred og åpen landevei rett inn i paradiset. Resultatene kommer derfor heller ikke som undere, men som resultat av en prosess med krevende arbeid og politisk handling. Sovjetunionen, Kina og andre stater som er i gang med den veldige forandringen i samfunnshistorien som ingen har prøvd før, har alle hatt enorme vansker i overvinne, fordi de økonomisk, sosialt og på alle felter lå så langt tilbake.

Det vil lenge prege deres forhold.

Et land som t. eks. vårt vil når det gjelder disse forutsetningene stå langt gunstigere enn noen av de land som inntil nå har slått inn på den sosialistiske utviklingsveien. Det vil likevel være uheldige og utjenlige fenomener i den politiske overbygningen, som kan gå igjen fra land til land, og som det derfor er av stor viktighet å være oppmerksom på.

800

Slik vi hittil har sett det i praksis vil ikke veiene til sosialismen være like i noen land. Eller som Lenin har sagt om dette spørsmålet: "Alle nasjoner vil nå fram til sosialismen, det er uavvendelig. Men ingen vil nå dit på samme måte og vis, enhver nasjon vil finne denne eller hin form for demokrati, denne eller hin avart av proletariatets diktatur, dette eller hint tempo i den sosialistiske omforming og dermed bidra sitt til de forskjellige sider av samfunnslivets utvikling. Intet ville teoretisk være mer jammerlig og i praksis latterlig enn "på vegne av den

historiske materialisme" i denne henseende å framstille framtida som en fremtid
810 grått i grått. Det ville være som Susdaler - ikonmakernes fargeløse malerier, og
intet annet,". (Lenins samlede verker, tysk utgave, bind 23, side 64.

Norges vei vil atskille seg såvel fra den sovjetiske som den kinesiske, og t. eks. fra
den polske. Vi må gå de veier som vil gi seg naturlig av forholdene i vårt eget
815 land, av tradisjonene i vår politiske kamp og de vilkår for klassekampen som byr
seg i Norge.

Likevel vil det som jeg har sagt være vesentlige felles trekk ved oppbyggingen av
den sosialistiske makt, som gjør det viktig å studere særlig grundig årsakene til
820 feilene og utartingen som oppstår under sosialismen.

Jeg vil illustrere det her med det mest aktuelle eksempel.

Når arbeiderne i et sosialistisk land som i Polen nylig reiser seg til voldsomme
825 demonstrasjoner og erklærer streik mot regjeringens framferd, viser det at det er
oppstått en farlig kløft mellom regjeringen og det arbeidende folket. Det
kommunistiske parti bærer framfor noen andre ansvaret for at en slik krise kan
oppstå.

830 I dette, og i andre liknende tilfelle, vil årsakene ligge i en byråkratisk utarting av
makten, i manglende demokrati både i det kommunistiske parti og for folket
selv. Ingen kommunist kan forsvare slike forhold. Arbeiderne i Polen hadde
rett, og de handlet rett, og i Norges Kommunistiske Parti solidarisererte vi også
med de polske arbeiderne.

835 En kommunist vil imidlertid også vite at slike forhold ikke oppstår av det
sosialistiske system, men av brudd på de sosialistiske prinsippene. Byråkratisk
maktutøvelse, pampevelde og undergraving av folkets demokratiske rettigheter
og innflytelse, er fremmed for sosialismens ide, og bør derfor fordømmes først
840 og fremst av de kommunistiske partier selv.

Slike hendinger understreker hvor viktig det er at vi nå vier den mest utstrakte
interesse for innholdet i det sosialistiske demokrati som arbeiderklassen skal
sette ut i livet under sitt herredømme.

845 Vi må vende oss vekk fra den sterile ordmagien som er slik i skuddet i visse

kretser for tida. Det er fullkomment ufruktbart, hensiktsløst og umulig å opptre i den politiske kamp med jonglering av sitater og vitenskapelige begreper som ikke er egnet til å klargjøre noe som helst i vår politikk og i våre målsettinger. I kampen for sosialismen i dag, i vår situasjon er det framfor alt viktig å klargjøre hva arbeiderklassen, hva vårt arbeidende folk vil vinne ved overgangen til et sosialistisk samfunn, i demokratiske rettigheter, i innflytelse, i vekst og rettferdig fordeling av de økonomiske goder, i liv og livsstil. Disse spørsmålene må vi vie sentral oppmerksomhet også når vi skal fornye og forbedre vårt prinsipielle program. Folk vil legge merke til hva vi har å legge fram av synspunkter på disse feltene fordi disse problemene under kapitalismens videre utvikling vil sprenges på med stadig større kraft. Folk vil også legge merke til hvilken holdning vi inntar når de prinsipper vi kjemper for blir krenket, under våre egne samfunnsforhold, men særlig hvis det skjer i land hvor man bygger sosialismen.

Vi må vise en urokkelig klar holdning på alle disse feltene. Folk opplever mye prinsippløshet og mye råttenskap i politikken. De må få den sikre erfaring at det er annerledes med kommunistene. Vi må kjempe fram den viktige erkjennelse i vår arbeiderklasse og vårt arbeidende folk at de under alle forhold kan stole på Norges Kommunistiske Parti.

Denne oppgaven vil være knyttet til den holdning vi inntar overfor de høyrekrefter som ikke forstår den sosialistiske verdens betydning for all arbeiderbevegelse og som vil spille nye krefter på det håpløse tredje standpunktets alter. På samme måte vil den kreve konsekvent atskillelse fra de ekstreme strømningene som har gjort det til en hovedsak å angripe Sovjetunionen og de fleste sosialistiske land med den utrolig dristige beskyldningen at disse landene opererer i spann med den amerikanske imperialismen!

Jeg tror ikke det er nødvendig å kaste bort særlig mye tid på å diskutere slike påstander. De faller på sin egen latterlige urimelighet, slik som også ekstremistenes øvrige fantasterier gjør det.

Når vi oppdager ting vi ikke liker i sosialistiske lands praksis, reagerer vi imot det og sier fra, men det forandrer ikke vårt vennskap og vår solidariske holdning med noe land som bygger sosialismen.

Vi er ikke med på å kaste barnet ut med vaskevannet.

Alle sosialistiske land har tilbakelagt det viktige sprang i samfunnsutviklingen at de har avskaffet utbyttingen og lagt grunnlaget for å utvikle et samfunn så demokratisk og menneskevennlig som kapitalismen aldri kan gjøre mulig. Forstår en ikke dette, så forstår en ikke noe av den historiske prosessen i vår epoke. Vi bygger på denne klare erkjennelsen.

Derfor er også samholdet og enheten mellom de sosialistiske samfunn, mellom alle kommunistiske partier, så vesentlig for oss. Vi hører til i denne enheten, og vi akter å bli der!

Opprettholdelsen av dette samholdet er vesentlig, ikke bare for den kommunistiske

verdensbevegelsen, men for alle demokratiske krefter som erkjenner at imperialismen er den alt overskyggende fare i vår tid, og at felles front og felles kamp er nødvendig for å beseire den.

Vi står helt og holdent på det standpunkt at så vel de sosialistiske land som de kommunistiske partier skal være uinnskrenket suverene, og at de må bestemme sin politikk og sin utvikling uten uønsket innblanding utenfra. Dette har vi slått fast i en rekke erklæringer. Disse standpunktene har vært vesentlige for partiets linje, og vi akter å stå urokkelig fast på dem også i framtida.

Men vi finner det også viktig å understreke at vi venter av alle sosialistiske land og alle kommunistiske partier at de uansett uoverensstemmelser som finnes, viser vilje til å opprettholde en felles front mot imperialismen, og at de avstår fra enhver virksomhet som stimulerer til splittelse av de kommunistiske partier i andre land. De som har et annet syn på dette og viser en annen praksis finner ingen støtte eller tilslutning i Norges Kommunistiske Parti.

Splittelsen av den revolusjonære arbeiderbevegelsen, og i særlig grad av de kommunistiske partier har hjemsøkt mange land, og har gjort mye skade. Mønstret for splittelsesforsøkene er stort sett det samme i alle land.

Vi har også fått det demonstrert i Norge, selv om det ikke har lyktes å få annet enn en liten isolert gruppe til å forsøke å praktisere det i partiet.

I vårt land er det vesentlig blant skoleungdommen at den ekstreme fraserevolusjonære strømningen har greid å trenge inn, og vi skal ikke legge skjul på at det har virket til å hemme tilslutningen av ungdom til Norges Kommunistiske Parti. Det har også stilt oss overfor problemer i enhetsfrontarbeidet som vi først i den seinere tid har fått drevet på retrett.

Nå er det inntrådt noe bedring når det gjelder å forhindre nedbrytende misbruk av solidaritetsarbeidet for Vietnam, og på andre felter, men fortsatt må det føres en bestemt kamp mot sekteriske paroler, og mot den rene politiske uforstand som ufortrødent bryter ned mulighetene for å få den størst mulige bredde i de demokratiske massebevegelsene.

Noen av de unge som ble innfanget av den ekstreme moteretningen har brutt med dens feilaktige standpunkter og sluttet seg til Kommunistisk Ungdom og til partiet vårt. Vi må arbeide for å vinne stadig flere av dem.

I den rene ideologiske oppklaringskampen som vi må føre på dette området må vi overvinne både de ultraradikale problemstillingene som er uten kontakt med norsk virkelighet, og metoder i den politiske kampen som heller er egnet til å isolere enn til å forene.

Både i Vietnamarbeidet og i kampen mot EEC må vi regne med at det i nær framtid vil kunne oppstå betingelser for demonstrasjoner i masseomfang som vi ikke har opplevd i hele vår etterkrigshistorie. Men en nødvendig forutsetning for dette er at det må herske den strengeste respekt for det minimums- og maksimumsgrunnlaget massebevegelsene er bygd opp på. Krenkes det, vil bevegelsen sprenges og dens muligheter til ny vekst falle sterkt sammen. Det er høstet mange erfaringer om dette. Det er på tide at alle lærer av dem.

Demonstrasjoner er et særlig viktig middel for å heve kampen for bestemte politiske spørsmål opp - og føre den ut til nye og større deler av befolkningen. Men demonstrasjoner kan også slå den stikk motsatte vei. Den som først og fremst er ute for å demonstrere sin egen fortreffelige aktivitet, vil som oftest bli gående alene. Det vil også lett kunne skje om demonstrasjonenes form bare søker å tilfredsstille en gruppe aktivister.

Verdien av en demonstrasjon må først og fremst måles etter den virkning demonstrasjonen gir i befolkningen. Tjener den til å vinne flere for den sak en

965 går til aksjon for? Eller vekker den reaksjon og motstand i lag av befolkningen som det skulle være mulig å oppnå tilslutning fra!

Slike spørsmål er viktige å vurdere, særlig med de åpne muligheter for aktiv massebevegelse som vi har foran oss i dag.

970

Alt tyder på at farene og vanskene på disse feltene er i ferd med å avta. Trass i en betydelig oppmerksomhet fra borgerlig og sosialdemokratisk presse for de erklærte planene om å danne ytterligere et parti til venstre i arbeiderbevegelsen, er det blitt mer dempet preik også om den saken. Det er da også klart at selv om 975 universitetene kan være basis for atskillig politisk aktivitet, så utgjør de et håpløst tynt grunnlag å danne politiske partier på, og i særlig grad kommunistiske partier - hvor det som kjent må være arbeidere.

Som jeg har sagt bør vi kjempe om denne ungdommen, for en vesentlig del av 980 den trenger vi i vårt kommunistiske parti og i vårt eget ungdomsforbund (som har gjort betydelig framskritt i den seinere tid.)

Det mest løfterike ved situasjonen nå er for øvrig de store forskyvningene som foregår blandt de helt vesentlige deler av den ungdommen som aktiviseres og 985 bevisstgjøres politisk. Ungdommen går til venstre. Selv ungdom og ungdomsorganisasjoner som fortsatt regner seg endog til borgerlige partier har i dag en innstilling til sentrale internasjonale og nasjonale problemer som står nær eller faller helt sammen med de holdninger vi har i det kommunistiske parti.

990 Rekrutteringen av ny ungdom er likevel ikke den letteste oppgaven å løse for oss. Det er mange hindringer, men la det ta den tid som er nødvendig. Viktigst er det at vi nå befester partiets og ungdomsforbundets gode gjensidige forhold og at vi står fast mot alle forsøk på å drive oss til høyre eller venstre. Vi må være prinsippfaste og klare. Med den holdningen, - som et fast punkt i alt som driver 995 - vil nye unge finne fram til partiet.

Kamerater!

1000 Vi har gjort viktige framskritt i perioden siden siste landsmøte. Først og fremst har vi fått samlet partiet enhetlig omkring vår politiske linje, vi har forbedret studiearbeidet og vi har fått et ungdomsforbund med aktive og dyktige kamerater som kjemper sammen med oss. Vi har også som det vil gå fram av den

organisatoriske beretningen forbedret vår økonomi radikalt. Avisen vår, forlaget
1005 vårt og trykkeriet vårt er nå i en god situasjon, den beste vi noen gang har
registrert. Og denne framgangen viser tydelig tegn til å fortsette. Dette er
resultater som betyr mye for oss. De frigjør krefter i partiet.

Likevel akter vi ikke å bruke disse resultatene til å dekke over våre svakheter.

1010

Partiet har velgermessig en farlig svak posisjon, og gallupresultatene holder oss
underrettet om at vi enda ikke har greid å rette den opp.

Det er en hard oppgave å slå oss ut av denne stillingen og oppnå velgermessig
1015 framgang som virkelig betyr noe, men vi må løse den nå, og dette landsmøtet må
legge grunnlaget for det.

Jeg tror landsmøtet vil understreke den sterke indre samlingen i partiet som er
kommet til uttrykk ved alle våre distriktskonferanser. Jeg håper også det vil gi et
1020 levende bilde av den aktive virksomhet som kommunistene utfolder på alle
områder av klassekampen, og for å samle de sosialistiske og bredere
venstrekreftene i en solid fellesfront.

Om to år er det 50 år siden Norges Kommunistiske Parti ble grunnlagt. I krig og
1025 fred har partiet gjort seg gjeldende fremst i arbeiderbevegelsens og folkets
kamper. Der andre har veket unna har kommunistene slått fram. I vanskelige
situasjoner har folk fått for vane å vende seg til kommunistene. Dette er trekk
som kjennetegner hele partiets historie - det er blitt partiets hederstegn.

1030 Vi har ikke løst alle spørsmål like godt. Minst flinke har vi vel vært til å løse våre
indre vansker, men hvis den enheten vi nå har vunnet kan bære videre, så vil vi
kjenne kreftene vokse og frammarsjveiene vil åpne seg for oss.

Når sentralstyret besluttet å framskynde dette landsmøtet et år, var det med den
1035 tanken at partiet bør innkalle til kongress i jubileumsåret 1973. - Jeg håper
landsmøtet støtter denne tanken, og jeg vil oppfordre dere, kamerater, til å være
med på å gjøre disse to årene til en sammenhengende kampanje på alle felter for
å drive fram resultater i partiets kamp og for partiet selv.

1040 Vi ser vanskene, men vi ser også behovet og mulighetene for det kommunistiske
parti.

Marxismen-leninismen gir oss solid grunnlag.

1045

Partiets oppgaver uttrykker hele vårt arbeidende folks og vår progressive ungdoms interesser.

La oss så reise alle de krefter vi eier til kamp for vårt folks selvbestemmelsesrett,

1050

til kamp for en politikk som rammer storkapitalen og tjener folket, til kamp for sosialismen i Norge.

Leve Norges Kommunistiske Parti!

1055

Kilde

Norges Kommunistiske Partis 13. landsmøte, 23.-25. april 1971. Oslo 1971.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/for-folkets-selvbestemmelsesrett>

1060

1065

1070

1075

1080